AZ ERDÉLYI KINCSTÁRI JAVAK BECSLÉSE 1701-ből.

Az alább közlendő becslés nagyajtai *Cserei Mihály* történetirónk sajátkezü munkája, mely „ad mandatum excelsae commissionis cameralis“ készült, 1701-ben, tehát épen azon időtájt, mikor Cserei az akkori kincstartó, Apor István mellett, mint titkár müködött. — A közlés tehát már Csereire való tekintettel is értékes; de becsesnek tarthatjuk tartalmáért is, mely az irat hivatalos voltánál fogva megbízható és hiteles adalékául szolgálhat e kor gazdaság történetének.

A közlés a következő:

Brevis calculatio bonorum fiscalium Transylvanicorum, quae hodie actualiter prae manibus fisci sunt, una cum aestimatione eorundem, modo sequenti.

In bonis Kőváriensibus juxta inventarium et urbarium anno 1696.

Subtidorum (sic!) personae, numero 136 quorum aestimatio unumquemque computando cum florenis Hungaricalibus 80, facit flor. Hungar. 10.000

Privilegiatae personae, nr. 47 qui operis rusticanis, seu oeconomialibus servire non tenentur, ideo nec aestimari potuerunt.

Terrae arabiles capaces cubulorum tritici, nr. 732 capacem terram arabilem unius cubuli tritici computando cum florenis Hungaric. 5, facit flor. Hungaric. 3660

Prata foenilia sunt in trium pagorum territoriis, sed quia urbarium tacet, quotnam currus foeni ex iis exsurgere possent, aestimatio calculari non potuit.

Molendina sunt, nr. 3 quorum annualis proventus ex rationibus dni provisoris kőváriensis elucesceret, sic demum positive aestimari possent.

Promontoria seu vineae sunt in duobus locis, uti urbarium dicit, magis incultae et desertae, illorumque annualis fructus ex rationibus dni provisoris apud dnum exactorem existentibus erutus, aestimatio sic limitari posset, cum in urbario nulla sit facta desuper specificatio.

Silvae glandiferae sunt in quinque locis, quorum aestimatio (si resciri posset, tunc quando glandes crescunt, quot sues in iis saginari possent et quid pro quovis sue solvatur) ita recte procederet, si quidem urbarium de iis omnibus tacet.

De proventibus quoque oenopoliorum annualibus dnus exactor poterit dare certam relationem.

Summa pecuniae aestimationis juxta modernam calculationem facit flor. Hungaric. 14540

In bonis *Görgényiensibus* juxta inventarium et urbarium anni 1697.

Subtidorum personae, nr. 141
quorum aestimatio juxta modum superiosem ad flor 80 facit flor. Hungaric. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 11280

Pedites, nr. 46
qui operibus rusticanis, seu oeconomialibus servise non tenentur, idcirco nec aestimari poterunt.

Terrae arabiles capaces tritici cubulorum, nr. 720
cuius aestimatio juxta modum superiorem cum flor. Hung. 5, facit flor. Hung. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 3600

Prata foenilia sunt in sex pagorum territoriis, uti ex urbario coniicere licet non quidem positive, (quia in plerisque locis tacet, quotnam currus foeni ex iis exsurgere possent) praeter propter tamen ponendo centum currus foeni, quemvis currum cum flor. 5. aestimando, facit flor. Hungaric. --- --- --- --- --- 500

Molendina sunt in tribus locis, nr. 3.
quorum annualis proventus ex rationibus dni provisoris Görgényiensis elucescent, sic demum positive aestimari possent.

Promontoria, seu vineae sunt in territorio Görgényiensi temporibus principum praecipue aestimationis, sed uti pagi et subditi Silvas glandiferas proprias fiscus non habet, sed communes cum nobilibus et aliis oppidanis.

Molendinum, nr. 1
cuius annualis proventus ex rationibus dni provisoris elucesceret, sic demum positive aestimari posset.

De proventibus quoque oenopoliorum annualibus dnus exactor poterit dare certam relationem.

Summa aestimationis juxta modernam calculationem facit florenos Hungaricales --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 6055

In bonis *Devensibus* juxta iventarium et urbarium anni 1697.

Subditorum personae, nr. 125
quorum aestimatio juxta superiorem modum cum flor. 80 computando, facit floreno Hung. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 10.000

Zingari, nr. 6

Pedites, nr. 10
hi servitiis oeconomialibus, seu rusticis non tenentur, ideo nec aestimari possunt.

Terrae arabiles capaces tritici cubulorum, nr. 1066
quorum aestimatio juxta modum superiorem cum flor. 5 computando facit flor. Hungaricales --- --- --- --- --- --- --- --- --- 5330

Prata foenilia, teralia (*sic!*) foenicurrus, nr. 350
aestimatio juxta modum superiorem cum flor. 5 facit flor. Hung. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 1750

Promontoria, seu vineae in territorio Devensi, quae durant per diem pro laboratoribus personis 250, harum quoque an-

nualis proventus ex rationibus dni provisoris Devensis crutus, aestimatio sic demum limitari potent.

Silvas glandiferas plerumque dni germani, praesertum in aedificatione Magacini Devensis caesarei exciderunt, sunt tamen adhuc pro fisco in aliquibus locis, in quibus dum ex divina benedictione glandes crescunt, ex quibus decimus privatis personis sunt collati, potiori ex parte desertae jacent, moderni temporis autem annualis fructus ex rationibus dni exactoris manibus existentibus erutus, aestimatio sic limitari posset, cum nulla desuper sit in urbario facta specificatio.

Silvae glandiferae sunt in alpibus, in quibus dum ex divina benedictione gaudet, crescunt, duo millia porcorum saginari possunt, pro quibus solvunt fisco aliquando plus, aliquando minus, porito, quod pro quovis porco solvantur 30 nummi, facit flor. Hungaric. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 600

Sunt praeterea in alpibus loca pascuis commoda, in quibus, sin oves privatarum personarum pascantur, pro singulis ovibus fisco unum nummuum solvere tenentur.

De proventibus oenopoliorum annualibus dnus exactor dare poterit ex rationibus dnorum provisorum certam relationem, cum de illis urbarium sileat.

Summa pecuniae aestimationis juxta modernam calculationem facit flor. Hungaric --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 15.900

In bonis *Alvinczensibus* juxta inventarium et urbarium anni 1696.

Subditorum personae, nr. 45
quorum aestimatio juxta superiorem modum cum florenis 80 computando, facit florenos --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 3600

Zingari sunt, nr. 4

Terrae arabiles capaces tritici cubulorum, nr. 304
quarum aestimatio juxta superiorem modum cum flor. 5 computando, facit flor. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 1520

Prata foenilia, foeni currus, nr. 187
currum foeni cum florenis quinque computando, facit flor. Hung. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 935

Promontoria seu vineae, quae durant per diem pro laboratoribus personis 300, harum quoque annualis fructus ex rationibus dni provisoris erutus, aestimatio sic demum limitari potent quisque porcorum pro parte fisci applicatur.

Molendina, nr. 2.
ad sex paria lapidum super fluvio Egregy sunt quorum annualis proventus ex rationibus dni provisoris Devensis elucesceret, sic demum positive aestimari posset.

De proventibus quoque oenopoliorum annualibus dnus exactor poterit dare certam relationem.

Sunt praeterea ferri fodinae ad bona Devensia pertinentes, quarum annualis quoque proventus, quot nimirum centenarii

ferri praeter expensas in rationem fisci annuatim evenient ex rationibus devensibus per dnum exactorem extradari, sicque aestimatio ferri fodinarum limitari poterit, juxta pretium centenariorum ferri, cum plerumque centenarius ferri septem flor. Hungaricalibus divendatur, aliquando etiam minori pretio.

Summa aestimationis juxta modernam calculationem facit florenos Hungaricales --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 17080

In bonis *Zsomosujvariensibus* juxta inventarium et urbarium anni praesentis 1701.

Subditorum personae, nr. 157.
quorum aestimatio juxta superiorem modum cum flor. 80 computando facit flor. Hungaric. --- --- --- --- --- --- --- --- --- 12560

Zingari nr. 32.
ex iis sunt plerique boni fabri sclopetarii, --- --- --- --- --- --- 75
hi servitiis oeconomialibus non tenentur, sed certam taxam annuatim in parata pecunia solvunt, quae taxa dum in urbario non est specificata, ex rationibus dni provisoris Szomosujvariensis apud dnum axactorem investigari, summaeque aestimationis adjungi poterit.

Satrapae, nr. 77.
ad arcem Szomosujvariensem pertinentes hi quoque servitiis oeconomialibus non tenentur.

Terrae arabiles
capaces tritici cubulorum --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 1453
quarum aestimatio juxta modum superiorem cum florenis 5 computando facit flor. Hungaric --- --- --- --- --- --- --- --- 7265

Prata foenilia feracia foeni currus nr. 435.
aestimatio juxta modum superiorem cum flor. 5 computando facit flor. Hungar. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 2175

Molendina sunt in duobus locis, nr. 2.
quorum annualis proventus ex rationibus dni provisoris Szomosujvariensis elucesceret, sic demum positive aestimari possent.

Silvae glandiferae sunt in tribus locis, ubi divina benedictione glandes crescunt, 1400 porci saginari poterunt, ex quibus decimus quisque porcorum in rationem fisci cedit.

De promontoriis seu vineis, siquidem nulla specificatio in urbario idem est judicium calculationis, sicut de aliorum locorum fiscalium promontoriis, ex rationibus nimirum dni provisoris per fiscalem dnum exactorem investigandis.

Pariformiter de proventibus quoque oenopoliorum annualibus, et de ingredientia proventus teloniarii dnus exactor poterit dare certam relationem.

Summa pecuniae aestimationis juxta modernam calculationem facit florenos Hungaricales--- --- --- --- --- --- --- --- 22000

Praeterea in omnibus praespecificatis bonis fiscalibus omnes subditi decimas solvere tenentur fisco, ex leguminibus,

vino, ovibus, porcis et caeteris, que etiam quid importent, ex rationibus dnorum provisorum fiscalium resciri poterit a dno exactore fiscali.

Universalis summa pecuniae aestimationis juxta modernam calculationem flor. Hung. --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 75655

Ex thesauriatu Transylvaniae regio die 24 Maii anno 1701.

Ad mandatum excelsae commissionis cameralis extradatum per Michaelem Cserei de Nagyajta secretarium.

(Eredetije közlő tulajdonában.)

Közli: Dr. Lukinich Imre.